

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. EUGENIUSZA GEPPERTA
WE WROCŁAWIU

SYLABUS cz.1.- KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu	
TEORIA SZTUKI	
Jednostka prowadząca	WYDZIAŁ MALARSTWA I RYSUNKU
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Kierunek	MALARSTWO
W zakresie (jeśli dotyczy)	---
Stopień studiów / poziom kwalifikacji	studia drugiego stopnia/kwalifikacje poziomu VII
Forma studiów	Studia niestacjonarne
Rok studiów / semestr	I rok, semestr 2
Wymiar zajęć (liczba godzin kontaktowych) semestr	I rok/2 semestr 30 godzin
Wymiar zajęć (liczba godzin kontaktowych) tydzień	I rok/2 semestr
Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	I rok/2 semestr 45
Liczba punktów ECTS	I rok/2 semestr - 3
Rodzaj zajęć (wykład, ćwiczenia, seminarium, konwersatorium, laboratorium)	Zajęcia są prowadzone w formie wykładu.
Pracownia (jeśli dotyczy)	
Prowadzący pracownię	dr Karolina Kołakowska
Osoba/zespół prowadzący przedmiot	dr Karolina Kołakowska
Cel kształcenia przedmiotu	Celem wykładów jest prezentacja znaczących dla teorii sztuki zagadnień dotyczących piękna (ale i brzydoty), dzieła sztuki, relacji pomiędzy poszczególnymi gałęziami sztuki: malarstwem, rzeźbą, poezją, muzyką, fotografią, aktu twórczego, statusu artysty, a poprzez to ukształtowanie w studentach wrażliwej, twórczej, empatycznej postawy wobec ludzi i świata, wobec innych artystów i ich dzieł oraz wyposażenie studentów w intelektualne "narzędzia" (pojęcia, terminy, wzorce argumentacji) przydatne w analizie dzieł sztuki i samego zjawiska sztuki oraz ułatwiające im świadome uczestnictwo w życiu kulturalnym i artystycznym.

Wymagania wstępne	Od studenta oczekiwana jest ogólna ogłada intelektualna, wrażliwość na słowo, cierpliwość w uczeniu się, dyscyplina semantyczna; dobrze, jeśli student uczestniczył w poprzednich semestrach w wykładach z filozofii i estetyki (na studiach I stopnia; rok 2) oraz z filozofii (na studiach II stopnia; semestr zimowy), jako że w znacznej części literatura stanowiąca podstawę dla wykładów z teorii sztuki ma charakter filozoficzny i wymaga, tak dogłębnego namysłu, jak wiedzy z zakresu historii filozofii.		
Efekty uczenia się:		Kod efektów przedmiotowych	Odniesienie do efektów kierunkowych
– <i>wiedza (zna i rozumie)</i>	Zna chronologię epok dziejów sztuki.	W28	K_MI_W10
	Rozumie ciągłość tradycji oraz przyczyny podejmowania nowych wyzwań w świecie sztuki.	W29	K_MI_W10
	Rozumie złożoność kontekstów dzieł sztuki.	W30	K_MI_W10
– <i>umiejętności (potrafi)</i>	Umie dokonać analizy formalnej dzieła.	U37	K_MI_U07
	Potrafi znaleźć potrzebną wiedzę w zakresie odczytywania treści symbolicznych dzieł sztuki.	U38	K_MI_U08
– <i>kompetencje społeczne (jest gotów do)</i>	Student zachowuje otwartość wobec rozmaitych zjawisk kulturowych i artystycznych.	K27	K_MI_K05
	Jest wrażliwy na przejawy dyskryminacji, cenzurowania oraz ideologicznego deprecjonowania i potrafi z takimi postawami dyskutować.	K28	K_MI_K06
Ogólna treść zajęć	Wykłady stanowią próbę prezentacji znaczących w teorii sztuki, ale też dla teorii sztuki – dla jej rozwoju jako samodzielnej dziedziny namysłu – zagadnień dotyczących piękna (a przy tym nieuchronnie i brzydoty), dzieła sztuki, relacji pomiędzy poszczególnymi sztukami: malarstwem, rzeźbą, poezją, muzyką, czy fotografią; aktu twórczego, statusu artysty, metod, technik pracy artystycznej; zagadnień, które w historii ludzkiej myśli były podejmowane na gruncie filozofii albo teologii na długo przed tym, jak wyodrębniła się sama dyscyplina zwana “teorią sztuki”.		
Kryteria oceny	Przy wystawianiu oceny z egzaminu prowadzący zwraca uwagę na głębię, wnikliwość i kulturę wypowiedzi studenta na wybrany z listy zagadnień egzaminacyjnych temat; na umiejętność interpretacji tekstu źródłowego (każdemu z przedłożonych zagadnień towarzyszy fragment tekstu do omówienia); zdolność do osadzenia rozważanego zagadnienia w kontekście własnej twórczości artystycznej; na dobór słów, terminów, pojęć z zakresu filozofii i teorii sztuki. Nie bez znaczenia jest również frekwencja studenta na wykładach.		
Metody oceny (egzamin pisemny, egzamin ustny, test, esej/referat, prezentacja/portfoglio, przegląd prac)	Egzamin odbywa się w formie ustnej i polega albo na prezentacji wybranego uprzednio z listy zagadnień egzaminacyjnych (przedłożonej studentom odpowiednio wcześniej) tematu albo na prezentacji wykonanej przez studenta pracy plastycznej stanowiącej ilustrację do któregoś z dzieł omawianych na wykładach z odautorskim komentarzem (w tym wypadku egzaminator ocenia nie walory formalne pracy, lecz jej treść w kontekście podejmowanej na wykładach problematyki). Z każdym studentem rozmowa egzaminacyjna jest prowadzona oddzielnie.		
Sposób zaliczenia	1 rok/2 semestr - ZS		

(Z,ZS,E,PE)	
Literatura	<p>Podstawa źródłowa wykładów: Adorno Theodor W., <i>Filozofia nowej muzyki</i>, przeł. F. Wayota, Warszawa 1974; Adorno Theodor W., <i>Teoria estetyczna</i>, przeł. K. Krzemień, Warszawa 1994; <i>Artyści o sztuce. Od van Gogha do Picassa</i>, wybór i oprac. E. Grabska, H. Morawska, Warszawa 1969; Arystoteles, <i>Retoryka. Poetyka</i>, przeł. H. Podbielski, Warszawa 1996; św. Augustyn, <i>Wyznania</i>, przeł. Z. Kubiak, Kraków 1999; Barthes Roland, <i>Światło obrazu. Uwagi o fotografii</i>, przeł. J. Trznadel, Warszawa 2020; Benjamin Walter, <i>Mala historia fotografii</i>, przeł. J. Sikorski w: Benjamin Walter, <i>Aniol historii. Eseje, szkice, fragmenty</i>, wybór i oprac. H. Orłowski, Poznań 1996; Dante Alighieri, <i>Boska komedia, Piekło</i>, przeł. E. Porębowicz, Wrocław 1986; Foucault Michel, <i>Panny Dworskie</i>, przeł. A. Tatarkiewicz w: Foucault Michel, <i>Słowa i rzeczy. Archeologia nauk humanistycznych</i>, przeł. T. Komendant, Gdańsk 2000, s. 22 – 38; Gadamer Hans-Georg, <i>Sztuka i naśladownictwo</i>, przeł. M. Łukasiewicz w: Gadamer Hans-Georg, <i>Rozum, słowo, dzieje. Szkice wybrane</i>, wybór i oprac. K. Michalski, Warszawa 1979, s. 128 – 141; <i>Historia brzydoty</i>, pod red. Umberto Eco, przekład zbiorowy: J. Czaplińska, K. Dyjas, A. Gogolin, A. Gołębiowska, M. Głuch, ks. O. Kwapis, B. Topolska, A. Zielińska, Poznań 2007; <i>Historia piękna</i>, pod red. Umberto Eco, przeł. A. Kuciak, Poznań 2007; Kartezjusz, <i>Dioptryka</i>, przeł. P. Błaszczyk, K. Mrówka, Kraków 2018; Lessing Gotthold Ephraim, <i>Laookon, czyli o granicach malarstwa i poezji</i>, oprac. naukowe M. Mencfel, przeł. H. Zymon-Dębicki, Kraków 2012; Merleau-Ponty Maurice, <i>Fenomenologia percepcji</i>, przeł. M. Kowalska, J. Migasiński, Warszawa 2001; Merleau-Ponty Maurice, <i>Oko i umysł. Szkice o malarstwie</i>, przeł. S. Cichowicz, Gdańsk 1996; Merleau-Ponty Maurice, <i>Widzialne-niewidzialne</i>, przeł. M. Kowalska, J. Migasiński, R. Lis, I. Lorenz, pod red. J. Migasiński, Warszawa 1996; Platon, <i>Państwo</i>, przeł. W. Witwicki, Warszawa 1990; Platon, <i>Uczta</i>, przeł. W. Witwicki, Warszawa 1957; Poprzeczka Maria, <i>Inne obrazy. Oko, widzenie, sztuka. Od Albertiego do Duchampa</i>, Gdańsk 2009; Read Herbert, <i>Sens sztuki</i>, przeł. K. Tarnowska, Warszawa 1965; de Sade Donatien Alphonse Francois, <i>Sto dwadzieścia dni sodomy, czyli szkoła liberyzmu</i>, przeł. B. Banasiak, K. Matuszewski, Kraków 2020; Tatarkiewicz Władysław, <i>Historia estetyki</i>, t. I -III, Wrocław-Kraków 1960; Witruwiusz, <i>O architekturze ksiąg dziesięć</i>, przeł. K. Kumaniecki, Warszawa 2004; Vasari Giorgio, <i>Żywyoty najslawniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów</i>, przeł. K. Estreicher, Warszawa 1980; da Vinci Leonardo, <i>Traktat o malarstwie</i>, przeł. M. Rzepińska, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1984.</p>
Język wykładowy	Język polski

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. EUGENIUSZA GEPPERTA
WE WROCŁAWIU

SYLABUS cz.2 - PROGRAM PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu	TEORIA SZTUKI
Jednostka prowadząca	WYDZIAŁ MALARSTWA I RYSUNKU
Rok akademicki	2024/2025 rok, semestr letni
Kierunek	MALARSTWO
W zakresie (jeśli dotyczy)	---
Stopień studiów / poziom kwalifikacji	studia drugiego stopnia/kwalifikacje poziomu VII

Forma studiów	Studia niestacjonarne
Rok studiów / semestr	Rok I, semestr 2
Pracownia (jeśli dotyczy)	
Prowadzący pracownię	dr Karolina Kołakowska
Osoba/zespół prowadzący przedmiot	dr Karolina Kołakowska
Cel kształcenia przedmiotu	Celem wykładów jest prezentacja znaczących dla teorii sztuki zagadnień dotyczących piękna (ale i brzydoty), dzieła sztuki, relacji pomiędzy poszczególnymi gałęziami sztuki: malarstwem, rzeźbą, poezją, muzyką, fotografią, aktu twórczego, statusu artysty, a poprzez to ukształtowanie w studentach wrażliwej, twórczej, empatycznej postawy wobec ludzi i świata, wobec innych artystów i ich dzieł oraz wyposażenie studentów w intelektualne “narzędzia” (pojęcia, terminy, wzorce argumentacji) przydatne w analizie dzieł sztuki i samego zjawiska sztuki oraz ułatwiające im świadome uczestnictwo w życiu kulturalnym i artystycznym.
Program pracowni	Autorski program wykładów z teorii sztuki
Szczegółowa treść zajęć	<p>Autorski program wykładów z teorii sztuki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czy brzydota wyczerpuje się w byciu przeciwieństwem piękna? Innymi słowy, czy historia brzydoty jest po prostu symetrycznym odwzorowaniem historii piękna. Za punkt odniesienia mając <i>Historię piękna</i> oraz <i>Historię brzydoty</i> Umberto Eco. Pojęcia piękna i brzydoty w starożytnej teorii sztuki (Sokrates, Platon, sofisci (Protagoras z Abdery, Gorgiasz z Leontinoi), Arystoteles, stoicy (Zenon z Kition, Chryzyp), Marek Aureliusz, Plotyn). 2. Pojęcia piękna i brzydoty w średniowiecznej teorii sztuki (estetyka oparta na pojęciach rytmu i kontrastu św. Augustyna, estetyka scholastyczna Wilhelma z Owernii, Urlyka Engelberti ze Strasburga, św. Tomasza z Akwinu). 3. Filozofia brzydoty – estetyczna refleksja na temat brzydoty Gottholda Ephraima Lessinga, <i>Laocoon, czyli o granicach malarstwa i poezji</i>; Czy Laocoon cierpi jak Sofoklesowy Filoklet? Rozważania na temat uczucia wzniosłości jako zwrot w sposobie pojmowania brzydoty – Edmund Burke, Immanuel Kant; uwagi na temat brzydoty Friedricha Schlegla, Gottfrieda Wilhelma Friedricha Hegla, Karla Rozenkranza (<i>Estetyka brzydoty</i>), a na gruncie myśli polskiej Henryka Struve’go. Praktyka przemocy jako filozoficzna prowokacja w dziele życia-myśli Markiza de Sade’a – czy można dążyć do brzydoty (zła) jako do brzydoty (zła)? 4. Herbert Read, <i>Sens sztuki</i> – fizyczna definicja piękna (jedność formalnych związków między postrzeżeniami zmysłowymi); relacja pomiędzy sztuką a pięknem; stadia działania artystycznego; sztuka jako wola tworzenia form – intuicyjny charakter sztuki; geometryzacja i deformacja w sztuce; pojęcia układu i formy; “sztuka jako emocja dbająca o dobrą formę”; forma i treść sztuki; zagadnienie linii, tonu, światłocienia, koloru (heraldyczne, harmoniczne i czyste użycie koloru); formy architektoniczne i symboliczne dzieł sztuki; sztuka organiczna i geometryczna; proces tworzenia rozpatrywany ze stanowiska artysty: Lwa Tołstoja definicja sztuki i uwagi Henri Matisse’a na temat procesu twórczego; opisowa psychologia sztuki. 5. Hans-Georg Gadamer, <i>Sztuka i naśladownictwo</i> – pytanie hermeneutyki o znaczenie sztuki niefiguratywnej (abstrakcyjnej); próba zastosowania tradycyjnego, wywodzącego się ze starożytności pojęcia naśladownictwa (<i>mimesis</i>) do sztuki nowoczesnej; interpretacja sztuki nowoczesnej za pomocą trzech świadectw myśli filozoficznej (cofając się w czasie, jakby ku źródłu): Immanuela Kanta, Arystotelesa i Pitagorasa; dzieło sztuki jako rękojmia porządku; na marginesie tekstu Gadamera uwagi na temat supremacji czystego

	<p>odczucia w sztukach plastycznych Kazimierza Malewicza i uwagi Pabla Picassa oraz Georges'a Braque'a na temat malarstwa kubistycznego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Theodor W. Adorno, <i>Teoria estetyczna</i> – próba powrotu w myśleniu o estetyce do modelu przedhegłowskiego, czyli włączenie do namysłu nad pięknem ponownie estetyki przyrody; piękna natura i jej doświadczenie jako warunek niezbędny dla sztuki i dla doświadczenia estetycznego; idea przyrodohistorii (dialektyczny związek pojęć przyrody i historii); reinterpretacja Kantowskiego pojęcia wzniosłości (uzmysłowienie sobie przez człowieka własnej przyrodniczości); pojęcie doświadczenia bezpośredniego – nawiązanie do Waltera Benjamina aury (<i>Pejzaże Paryskie</i>), klimatu; ekspresja jako miejsce spotkania natury z dziełem sztuki; <i>mimesis</i> jako forma ujawniania tego, co pozostaje nieujawnione (krytyczny sens <i>mimesis</i>); doświadczenie estetyczne przyrody i dzieła sztuki jako doświadczenie obrazu, czyli trwania tego, co przemijające. 7. Theodor W. Adorno, <i>Filozofia nowej muzyki</i> – analogia pomiędzy muzyką atonalną i malarstwem abstrakcyjnym; muzyka atonalna i dodekafoniczna Arnolda Schönberga; ekspresjonizm-sprawozdawczość muzyki Schönberga (nawiązanie do psychoanalizy Sigmunda Freuda), a abstrakcjonizm w malarstwie Wasyła Kandynskiego (<i>Język form i kolorów</i>); muzyka doświadczająca własnej śmierci, muzyka umarła (dodekafonia); Igora Strawińskiego muzyka uciekająca w przyszłość – marzenie o muzyce autentycznej, brzmiącej tak, jakby istniała od początku świata; muzyka żyjąca życiem bezliterackim, ucieleśniająca myśl o tym, że życia już nie ma; muzyka o muzyce. 8. Malowanie pisaniem, czyli o pojęciu ikony (mając w pamięci rozróżnienie Theodora W. Adorna na obraz, w którym natura się przejawia i obraz, w którym natura ulega uprzedmiotowieniu) – estetyka bizantyjska i spór o cześć dla obrazów; mistyczny materializm sztuki bizantyjskiej (nawiązanie do <i>consonantia et claritas</i> Pseudo-Dionizego); doktrynalny spór o cześć dla obrazów, jego wymiar teologiczny i estetyczny (Jan z Damaszku, Nicefor, Teodor) – obraz malarski jako część boskiego bytu; głos w sprawie piękna i sztuki Greckich Ojców Kościoła (Klemens z Aleksandrii, Atanazy, Grzegorz z Nazjazu, Bazyli z Cezarei). 9. (Pisanie malowaniem?) Michela Foucaulta'a interpretacja obrazu Diego Velasqueza <i>Panny Dworskie</i> – obraz jako przedstawienie klasycznego przedstawienia; przedstawienie ujawniające czyste przedstawienie. 10. <i>Camera obscura</i>, czyli o widzeniu rzeczy i o widzeniu obrazu rzeczy - odpowiedniość pomiędzy <i>camera obscura</i> (ciemną komnatą), ludzkim okiem i aparatem fotograficznym; historia <i>camera obscura</i> jako historia oka i historia myśli o oku, historia patrzenia na patrzenie – koncepcje oka i widzenia w starożytności (Demokryt z Abdera, Empedokles, Platon, Arystoteles, Euklides), średniowieczu (<i>oculus corporis, oculus mentis</i>; św. Augustyn, św. Bernard z Clairvaux, Mistrz Eckhart, Roger Bacon, Alhazen, Witelo), renesansie (Leonardo da Vinci, Giovanni Battista della Porta), nowożytności (dioptryka Johanna Keplera i Kartezjusza); pierwsze próby zastosowania <i>camera obscura</i> do fotografii (Thomas Wedgwood, Humphrey Davy, Joseph Nicéphore Niepce). 11. <i>Camera lucida</i>, czyli o jednoczesności widzenia rzeczy i jej obrazu. <i>Światło obrazu. Uwagi o fotografii</i> Rolanda Barthesa. Część I: fenomenologiczny punkt widzenia na fotografię; fotografia zgłębiania nie jako zagadnienie-temat, lecz jako rana; dwie postawy wobec fotografii: studium i punctum. Palinodia samego siebie, czyli o docieraniu do istoty fotografii. Część II: Barthesa próba odnalezienia zmarłej matki, odnalezienia prawdy tego jedyne go bytu, w fotografii; noemat "To-było"; fotografia jako martwy teatr śmierci; fotografia jako obraz, przez który przeziiera sama rzeczywistość. 12. Filozofia malarstwa Maurice'a Merleau-Ponty'ego. Za podstawę mając <i>Fenomenologię percepcji, Oko i umysł. Szkice o malarstwie, Widzialne-niewidzialne</i> – uwolnienie malarskiego oka od potocznego oglądu świata – akt malarski jako metamorfoza widzialnego; rola związku widzącego z tym, co
--	---

	<p>widzialne (źródłowość doświadczenia widzenia); malarz jako ten, kto daje na płótnie świadectwo własnego wkraczania w sferę widzialnego; “strumień surowego sensu” bijący u źródła tego, co widzialne i malarz na płótnie rozpoznający jego rytm; doświadczenie malarskie jako doświadczenie stawania się świata widzialnym, jako doświadczenie filozoficzne (malarstwo jako “pierwsza filozofia”); widzenie jako akt o dwóch obliczach – podwojona widzialność; ciało jest widzące i jest widzialne zarazem; widzenie jako zwierciadło/lustro (doświadczenie własnego ciała jako widzącego i jako widzialnego); ciało malarza jako zwierciadło/lustro (malowanie ciałem).</p>
Metody dydaktyczne (wykład, pokaz, dyskusja, metoda sytuacyjna, ćwiczenia warsztatowe, ćwiczenia projektowe, prace/projekty zespołowe, konsultacje indywidualne, korekty zespołowe)	<p>Zajęcia prowadzone są w formie wykładu, któremu niekiedy towarzyszą prezentowane studentom ilustracje.</p>
Kryteria oceny	<p>Przy wystawianiu oceny z egzaminu prowadzący zwraca uwagę na głębię, wnikliwość i kulturę wypowiedzi studenta na wybrany przez niego z listy zagadnień egzaminacyjnych temat, na umiejętność interpretacji tekstu źródłowego (każdemu z przedłożonych zagadnień towarzyszy fragment tekstu do omówienia), zdolność do osadzenia rozważanego zagadnienia w kontekście własnej twórczości artystycznej, na dobór słów, terminów pojęć z zakresu filozofii i teorii sztuki. Nie bez znaczenia jest również frekwencja studenta na wykładach.</p>
Metody oceny (egzamin pisemny, egzamin ustny, test, esej/referat, prezentacja/portfoglio, przegląd prac)	<p>Egzamin odbywa się w formie ustnej i polega albo na prezentacji wybranego uprzednio przez studenta z listy zagadnień egzaminacyjnych (porzekazanej studentom odpowiednio wcześniej) tematu, albo na prezentacji wykonanej przez studenta pracy plastycznej stanowiącej ilustrację do któregoś z omawianych na wykładach dzieł z odautorskim komentarzem (w tym wypadku egzaminator ocenia nie walory formalne pracy, lecz jej treść w kontekście podejmowanej na wykładach problematyki). Z każdym studentem rozmowa egzaminacyjna jest prowadzona oddzielnie.</p>
Sposób zaliczenia (Z,ZS,E,PE)	<p>1 rok/2 semestr - ZS</p>